

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 60/2023-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpenej advokátom JUDr. Michalom Dribňákom, Kpt. Nálepku 440/18, Medzilaborce, proti uzneseniu Okresného súdu Svidník č. k. 6C/118/2014 zo 4. novembra 2022 takto

rozhodol:

1. Uznesením Okresného súdu Svidník č. k. 6C/118/2014 zo 4. novembra 2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Okresného súdu Svidník č. k. 6C/118/2014 zo 4. novembra 2022 sa **zrušuje** a vec sa **vracia** na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Svidník **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **663,57 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. januára 2022 domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Tiež navrhovala zrušiť namietané uznesenie, vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.
2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka vystupovala v konaní sp. zn. 6C/118/2014 vedenom na okresnom súde v procesnom postavení žalovanej, voči ktorej sa žalobkyňa domáhala zaplata 4 741 eur s príslušenstvom z titulu poskytnutia finančných prostriedkov ako pomoc na prekonanie jej zložitej finančnej a rodinnej situácie. Okresný súd rozsudkom č. k. 6C/118/2014 zo 7. júna 2022 po predošlej kasácii zo strany Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Krajského súdu v Prešove žalobu zamietol a sťažovateľke priznal náhradu trov konania v celom rozsahu.

3. Vyššia súdna úradníčka okresného súdu (ďalej len „VSÚ“) uznesením č. k. 6C/118/2014 z 27. júla 2022 uložila žalobkyni povinnosť nahradiť sťažovateľke trovy konania 2 390,68 eur. Proti uzneseniu VSÚ podala sťažovateľka sťažnosť, v ktorej namietala, že VSÚ nepriznala jej právnenému zástupcovi náhradu za stratu času, a namietala odôvodnenie, že za úkony vykonané advokátskym koncipientom uvedená náhrada nepatrí. Uvedené však podľa jej názoru nevyplýva zo žiadneho právneho predpisu. Tiež namietala, že jej VSÚ nepriznala náhradu trov konania pozostávajúcu zo zaplatenia súdneho poplatku za podanie odporu a odvolania vo veci samej. Sudkyňa okresného súdu namietaným uznesením sťažnosť sťažovateľky zamietla ako nedôvodnú.

4. K námietke sťažovateľky o nepriznaní nároku jej právnenému zástupcovi na náhradu za stratu času okresný súd uviedol, že náhradu za stratu času v súvislosti s oboznámením sa s obsahom spisového materiálu 15. januára 2016, ako aj v súvislosti s účasťou na pojednávaní konanom 21. januára 2016, 3. novembra 2016 a 7. júna 2022 nepriznal z dôvodu, že týchto procesných úkonov sa zúčastnil poverený advokátsky koncipient. Ďalej uviedol, že zmyslom inštitútu náhrady za stratu času je finančná kompenzácia časovej straty advokáta, počas ktorej advokát nemôže v dôsledku prepravy efektívne vykonávať svoju činnosť odborného charakteru. Zmyslom je teda kompenzovať príjem, ktorý advokát stratí cestou z miesta výkonu svojej činnosti do sídla súdu. Pokiaľ sa daných úkonov osobne nezúčastnil advokát, ale jeho advokátsky koncipient, je zrejmé, že advokát nebol limitovaný vo výkone svojej advokátskej praxe v danom čase, preto mu náhrada za stratu času nepatrí.

5. K námietke o nepriznaní náhrady trov konania pozostávajúcich zo zaplateného súdneho poplatku za podanie odporu a odvolania vo veci okresný súd uviedol, že právny zástupca sťažovateľky podaním z 18. júla 2022 vyčíslil trovy právneho zastúpenia vo výške 2 581,33 eur, no uvedené podanie neobsahovalo vyúčtovanie náhrady trov konania v súvislosti so zaplatením súdneho poplatku za podanie odporu a odvolania vo veci samej. Podľa názoru okresného súdu ak sťažovateľka chcela, aby jej súd priznal náhradu trov konania aj za zaplatené súdne poplatky, mala si tieto trovy uplatniť spolu s vyčíslením trov právneho zastúpenia. Okresný súd nemal dôvod sťažovateľke v rámci sťažnostného konania dodatočne priznať náhradu trov konania za uvedené súdne poplatky, keďže sťažovateľka nepreukázala, že by jej v čase rozhodovania VSÚ v tom bránila akákoľvek objektívna prekážka. Okresný súd ďalej uviedol, že o výške náhrady trov konania rozhoduje z úradnej povinnosti, avšak táto povinnosť nie je absolútna s poukazom na dispozičnú zásadu, ktorou je ovládané civilné sporové konanie. Súd môže bez akejkoľvek aktivity strany konania rozhodnúť o výške náhrady trov konania, ktoré vyplývajú zo súdneho spisu. Pokiaľ sa strana rozhodne sama z vlastnej iniciatívy predložiť pred vydaním rozhodnutia o výške náhrady trov konania špecifikáciu a výšku uplatnených trov, obzvlášť ak bola strana v konaní zastúpená advokátom, ktorý pozná právnu úpravu týkajúcu sa náhrady trov konania obsiahnutú v Civilnom sporovom poriadku, ako aj odmeny podľa vyhlášky, súd vychádza z tohto vyčíslenia a uplatnených nárokov.

II.

6. Sťažovateľka považuje namietané uznesenie okresného súdu za arbitrárne. Tvrdí, že počas základného, odvolacieho a dovolacieho konania si riadne uplatnila nárok na náhradu trov konania. Po rozhodnutí vo veci samej si výšku trov právneho zastúpenia vyčíslil jej právny zástupca, pretože výška tejto časti trov konania nebola okresnému súdu zo súdneho spisu známa. Vyčíslením trov právneho zastúpenia sa však nevzdala svojho nároku na náhradu trov konania pozostávajúceho

zo zaplatených súdnych poplatkov. Podľa názoru sťažovateľky bola výška uhradených súdnych poplatkov okresnému súdu známa, a tak jej mal tento nárok priznať *ex officio*. Uvádza, že v jej prípade nešlo o dodatočné vyúčtovanie trov konania v sťažnostnom konaní.

7. Ďalej tvrdí, že ak má advokát, ktorý je substitučne zastúpený advokátskym koncipientom, nárok na odmenu, režijný paušál a cestovné výdavky, má nárok aj na náhradu za stratu času za úkony právnej služby, ktoré sú ním poskytnuté prostredníctvom advokátskeho koncipienta podľa § 17 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Pokiaľ by sťažovateľka odobrila právny názor okresného súdu, že náhrada za stratu času nepatrí advokátovi v prípadoch, ak bol zastúpený advokátskym koncipientom, znamenalo by to, že advokát nemá nárok ani na iné náhrady za úkony právnej služby, ktorých sa zúčastnil advokátsky koncipient.

III.

8. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 60/2023 zo 7. februára 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd doručil ústavnú sťažnosť okresnému súdu a zúčastnenej osobe (žalobkyni) na vyjadrenie.

9. Podpredseda okresného súdu vo vyjadrení vo vzťahu k nepriznaniu náhrady za stratu času odkázal na uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 117/2020 z 1. apríla 2020. Nepriznanie náhrady za stratu času právnomu zástupcovi sťažovateľky odôvodnil tým, že tento nebol počas prepravy advokátskeho koncipienta limitovaný pri výkone advokátskej činnosti. Advokátsky koncipient, ktorý predmetné úkony právnej služby vykonal a ktorý sa nachádza v pracovnom pomere vo vzťahu k advokátovi, nestráca cestou na pojednávanie žiadne finančné prostriedky, ktoré by bolo potrebné nahradiť. Jeho mzda určená na základe pracovnej zmluvy je priamo závislá od množstva vykonaných úkonov. Z uvedených dôvodov preto náhrada za stratu času nebola právnomu zástupcovi priznaná. Vo vzťahu k nepriznaniu náhrady zaplateného súdneho poplatku za podanie odporu proti platobnému rozkazu a odvolaniu vo veci samej podpredseda okresného súdu skonštatoval, že z obsahu súdneho spisu nevyplýva, že by sťažovateľka zaplatila za podaný odpor súdny poplatok, a preto jej nebolo možné priznať požadovanú náhradu. Pokiaľ si sťažovateľka neuplatnila náhradu trov konania za podanie odvolania vo veci samej, považuje to za jej právo. V ďalšom už len poukázal na odôvodnenie namietaného uznesenia okresného súdu.

10. Zúčastnená osoba považuje priznanie náhrady trov konania sťažovateľke v celom rozsahu za neoprávnené. Poukázala na skutočnosť, že počas súdneho konania jej sťažovateľka zo žalovanej sumy vrátila 2 500 eur, čo znamená, že v konaní bola úspešná v pomere 52,70 %. Na základe uvedeného preto mal byť vo výroku rozsudku okresného súdu v časti náhrady trov konania zohľadnený aj jej pomerný úspech v konaní.

11. Sťažovateľka vo svojom ďalšom podaní vo vzťahu k vyjadreniu zúčastnenej osoby poukázala na skutočnosť, že proti rozsudku, ako aj uzneseniu okresného súdu zúčastnená osoba nepodala riadny opravný prostriedok (odvolanie a sťažnosť). Rozsudok okresného súdu považuje za vecne správny. S vyjadrením podpredsedu okresného súdu vo vzťahu k nepriznaniu náhrady za stratu času

advokáta sa nestotožňuje a pridrižiava sa svojej sťažnostnej argumentácie. Sťažovateľka uviedla, že jej právnym zástupcom bolo súdu predložené vyčíslenie trov konania, ktoré súdu neboli známe. Výška uhradených súdnych poplatkov však súdu známa bola zo súdneho spisu, a tak jej mal priznať trovy konania aj za zaplatený súdny poplatok. Nestotožňuje sa s názorom okresného súdu, že si náhradu trov konania uplatnila dodatočne až v rámci sťažnostného konania.

IV.

12. Podstatou konania je vyriešenie právnej otázky, či možno priznať advokátovi náhradu za stratu času aj v prípade, ak sa procesných úkonov zúčastnil ním substitučne poverený advokátsky koncipient s poukazom na § 17 ods. 1 vyhlášky v spojení s § 16 ods. 2, § 24 ods. 2 prvej vety a § 64 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“). Rovnako relevantným je tiež posúdenie otázky, či je okresný súd v rámci vyčíslenia výšky trov konania povinný prihliadať aj na stranou konania neuplatnené nároky na náhradu trov konania alebo sa riadiť iba doručeným vyúčtovaním trov právneho zastúpenia.

13. Pochybenia pri rozhodovaní o náhrade trov konania spravidla nedosahujú samy osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka (strany) konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (IV. ÚS 192/2014, III. ÚS 707/2021). Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (II. ÚS 681/2016).

14. Skutočnosť, že ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba výnimočne, však neznamená, že takýmito rozhodnutiami by nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľov, ktorí sa v tejto súvislosti na ústavný súd obrátia. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 9. 1997 vo veci Robins proti Spojenému kráľovstvu).

IV.1. K náhrade za stratu času advokáta:

15. Ústavný súd už v minulosti rozhodol o porušení práv sťažovateľov rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania, a to napríklad v prípadoch nerešpektovania príslušných ustanovení zákona, resp. vyhlášky (II. ÚS 82/09, I. ÚS 119/2012, II. ÚS 536/2018, IV. ÚS 431/2018), ako aj v prípade nedostatočného odôvodnenia právnych záverov všeobecného súdu (I. ÚS 423/2010).

16. Podľa § 17 ods. 1 vyhlášky: *„Pri úkonoch právnej služby vykonávaných v mieste, ktoré nie je sídlom advokáta, za čas strávený cestou do tohto miesta a späť patrí advokátovi náhrada za stratu času vo výške jednej šesťdesiatiny výpočtového základu za každú aj začatú polhodinu.“*

17. Podľa § 16 ods. 2 zákona o advokácii: *„Pri jednotlivých úkonoch môže advokáta zastúpiť advokátsky koncipient alebo aj iný zamestnanec advokáta.“*

18. Podľa § 24 ods. 2 prvej vety zákona o advokácii: *„Advokát popri nároku na odmenu má nárok aj na náhradu hotových výdavkov a na náhradu za stratu času.“*

19. Podľa § 64 ods. 2 zákona o advokácii: *„Advokátsky koncipient vykonáva pod vedením a dohľadom advokáta, spoločníka verejnej obchodnej spoločnosti, komplementára komanditnej spoločnosti alebo konateľa spoločnosti s ručením obmedzeným právnu prax, ktorej účelom je nadobudnúť vedomosti a osvojiť si skúsenosti potrebné na výkon advokácie. Počas tejto praxe je advokát oprávnený poveriť advokátskeho koncipienta vykonaním jednotlivých úkonov právnych služieb, ktoré advokátsky koncipient robí samostatne.“*

20. V úvode sa ústavný súd vyjadrí k uzneseniu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 117/2020 z 1. apríla 2020, na ktoré vo vyjadrení poukázal okresný súd. V danej veci išlo o prípad, v ktorom Okresný súd Prievidza nepriznal právnemu zástupcovi sťažovateľa náhradu za stratu času s odôvodnením, že táto patrí výlučne advokátovi, nie advokátskemu koncipientovi. Ústavný súd tento právny názor Okresného súdu Prievidza aproboval s odôvodnením, že použitý výklad dotknutého ustanovenia vyhlášky nie je možné označiť za arbitrárny, ale za jeden z možných a prípustných výkladov (bod 35 tohto uznesenia, pozn.). Ústavný súd v tejto veci neustálil jednoznačný právny názor vo vzťahu k priznaniu náhrady za stratu času advokátskemu koncipientovi substitučne poverenému advokátom na vykonanie procesného úkonu. Ústavný súd tak vo vzťahu k priznaniu náhrady za stratu času pripustil benevolentnejší výklad dotknutého ustanovenia vyhlášky a posúdenie oprávnenosti tohto nároku ponechal na úvahe všeobecných súdov, ktoré mali možnosť si v okolnostiach daného prípadu zvoliť výklad príslušných ustanovení zákona o advokácii a vyhlášky.

21. V rámci rozhodovacej praxe všeobecných súdov preto stále dochádza k nejednotnosti výkladu príslušných ustanovení zákona o advokácii a vyhlášky, a tak všeobecné súdy pri priznávaní tohto nároku pristupujú rozdielne. Napríklad Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 11Co/91/2014 z 26. mája 2015 priznal advokátovi náhradu za stratu času, aj keď sa na pojednávaní zúčastnil ním substitučne poverený advokátsky koncipient, s odôvodnením, že *„v danom prípade súd prvého stupňa nepostupoval správne a ak pri priznaní náhrady trov za právne zastúpenie nepriznal zástupcovi vedľajšieho účastníka aj náhradu za stratu času pri účasti na pojednávaní dňa 18. 2. 2014 a 2. 6. 2014, a to len z dôvodu, že právneho zástupcu zastupoval v konaní zamestnanec - advokátsky koncipient. Odvolací súd sa stotožňuje s argumentáciou vedľajšieho účastníka a v tejto v súvislosti považuje za dôležité zdôrazniť, že podľa § 16 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii, advokáta môže zastúpiť advokátsky koncipient alebo aj iný zamestnanec advokáta. Vzhľadom na túto skutočnosť potom úkony advokátskeho koncipienta, ktoré vykonáva v súvislosti so zastupovaním advokát vykonáva v mene advokáta a na jeho účet. Úkon advokátskym koncipientom v súdnom konaní je úkonom právnej služby advokáta, za ktorý zodpovedá advokát. Zo žiadnych ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a ani zo Zákona o advokácii nevyplýva, že by pri rozhodovaní o náhrade trov konania účastníka, ktorého zastupoval advokát sa mal uplatniť*

iný právny režim zohľadňujúci okolnosť, či posudzovanie úkonu vykonáva advokát alebo jeho koncipient.“.

22. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 10Sžso/44/2015 z 28. septembra 2016 zmenil uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 4S/163/2012 z 29. mája 2015 v časti o trovách a priznal advokátovi žalobcu náhradu za stratu času s odôvodnením, že «... žalobcovi prislúcha právo na náhradu uplatnených nákladov právneho zastúpenia bez ohľadu na to, či úkon vykonal advokát sám alebo v zastúpení advokátskym koncipientom. Ak by tomu tak nebolo, úplne by sa minulo účinku ustanovenie § 64 ods. 2 zákona o advokácii : „Advokátsky koncipient vykonáva pod vedením a dohľadom advokáta, spoločníka verejnej obchodnej spoločnosti, komplementára komanditnej spoločnosti alebo konateľa spoločnosti s ručením obmedzeným právnu prax, ktorej účelom je nadobudnúť vedomosti a osvojiť si skúsenosti potrebné na výkon advokácie. Počas tejto praxe je advokát oprávnený poveriť advokátskeho koncipienta vykonaním jednotlivých úkonov právnych služieb, ktoré advokátsky koncipient robí samostatne... Z dikcie uvedeného ustanovenia je zrejmé, že advokát je pre „svojich“ koncipientov školiteľom, mentorom, ktorý ich obohacuje o skúsenosti potrebné pre výkon advokácie a umožňuje im získanie vedomostí cenných pre prax, a to predovšetkým tým, že ich poveruje vykonávaním jednotlivých úkonov právnych služieb, ktoré síce advokátsky koncipient robia samostatne, avšak pod odborným vedením a dohľadom advokáta. Advokátovi tak so zabezpečením koncipientskej praxe vznikajú nemalé náklady, ktoré sú kompenzované práve prácou jednotlivých advokátskych koncipientov v súlade s ustanovením § 16 ods. 2 zákona o advokácii, podľa ktorého môže advokáta pri jednotlivých úkonoch zastúpiť advokátsky koncipient“.»). Rovnako pozri rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Obo/100/2011 z 31. mája 2012 *in fine*. K opačnému záveru však dospel napríklad Krajský súd v Trenčíne, ktorý sa v uzneseniach č. k. 17Co/727/2015 z 22. júla 2015 a č. k. 16Cob/186/2016 z 28. septembra 2016 (bod 11) priklonil k právnemu názoru prezentovanému okresným súdom v namietanom uznesení.

23. Pri určení nároku advokáta na náhradu za stratu času je potrebné v zmysle už citovaných ustanovení zákona o advokácii a vyhlášky vychádzať zo skutočnosti, že úkon právnej služby vykonaný substitučne povereným advokátskym koncipientom je úkonom právnej služby vykonaným advokátom, a tým nepochybne možno túto náhradu advokátovi priznať. Uvedené vyplýva zo skutočnosti, že advokátsky koncipient nevykonáva jednotlivé úkony právnej služby vo vlastnom mene, ale v mene advokáta na základe ním udeleného poverenia. Zmyslom inštitútu náhrady za stratu času je advokátovi kompenzovať čas strávený cestovaním, ktorý by za iných okolností mohol využiť riadnym poskytovaním právnych služieb. Jej účelom je rovnako aj kompenzácia straty času počas trvania cesty do iného miesta a späť, v ktorom sa má konkrétny úkon právnej služby vykonať. Uvedené tak predstavuje náhradu za zameškaný časový úsek, počas ktorého by inak mohol advokát alebo jeho koncipient v mieste sídla výkonu advokátskej činnosti vykonávať za odmenu iné úkony právnych služieb.

24. Ústavný súd preto nepovažuje zvolený reštriktívny výklad príslušných ustanovení zákona o advokácii a vyhlášky zo strany okresného súdu za správny, keďže z nich explicitne nevyplýva žiadna výnimka upravujúca vylúčenie nároku advokáta na náhradu za stratu času s poukazom na vykonanie úkonov právnej služby povereným advokátskym koncipientom. K uvedenému tiež možno poukázať aj na závery odbornej literatúry, podľa ktorej „Z povahy náhrady za stratu času vyplýva, že prináleží advokátovi bez obmedzenia aj v prípade, ak je úkon právnej služby realizovaný

advokátskym koncipientom, ktorého zamestnáva. Samotný pracovný pomer advokátskeho koncipienta nebráni aplikácii tohto ustanovenia, rovnako ako nebráni aplikácii ustanovení o tarifnej odmene advokáta za úkony právnej služby uskutočnené advokátskym koncipientom. Podstatou náhrady za stratu času je paušalizovaná kompenzácia produktívnej časovej jednotky, ktorú by inak mohol advokát využiť na odplatné poskytovanie právnych služieb (podnikanie), avšak vzhľadom na reálnu nevyhnutnosť ju musel venovať cestovaniu. V tejto súvislosti nie je dôvodné rozlišovať medzi cestovaním advokáta a advokátskeho koncipienta, keďže v súlade so zákonom o advokácii a advokátskou tarifou mohol čas strávený cestovaním využiť na efektívne poskytovanie právnych služieb klientom advokáta aj ním poverený koncipient.“ (FIAČAN, I., KEREČMAN, P., BARICOVÁ, J., HELLENBART, V., SEDLAČKO, F., a kol. Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa). Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2015, str. 180).

IV.2. K nepriznaniu náhrady trov konania vo vzťahu k súdnym poplatkom:

25. Okresný súd odôvodnil nepriznanie náhrady trov konania vo vzťahu k súdnym poplatkom s poukazom na skutočnosť, že sťažovateľka, resp. jej právny zástupca v konaní predložil iba vyúčtovanie o poskytnutých právnych službách, ktoré však neobsahovalo aj jej ďalšie nároky. Poukázal pritom na procesnú aktivitu strany sporu, ktorou sa uplatňuje dispozičná zásada sporového konania a ktorá do istej miery limituje úradnú povinnosť okresného súdu pri priznaní náhrady trov konania.

26. Ústavný súd sa s názorom okresného súdu nestotožňuje a uvádza, že strane sporu nie je možné uprieť nárok na náhradu trov konania z dôvodu, že si ich neuplatnila. Súd môže rozhodnúť len o náhrade trov konania, ktoré vyšli v konaní najavo. To znamená, že bez akejkoľvek aktivity strán sporu môže rozhodnúť o trovách (napr. o náhrade za súdny poplatok), ktoré vyplývajú zo súdneho spisu. Pokiaľ strana konania v priebehu sporu ešte neuplatnila svoje trovy alebo ich nepreukázala, pri určení ich výšky súd prihliada len na údaje mu známe z konania (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, str. 963).

27. Okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti skonštatoval, že zo súdneho spisu nevyplýva, že by sťažovateľka za podaný odpor proti platobnému rozkazu zaplatila súdny poplatok. Ústavný súd si vyžiadal od okresného súdu spisový materiál, z ktorého vyplýva, že sťažovateľka za podaný odpor nezaplatila súdny poplatok. Zo spisového materiálu (č. l. 250) však vyplýva, že sťažovateľka zaplatila za podané odvolanie proti rozsudku okresného súdu č. k. 6C/118/2014 z 31. mája 2018 súdny poplatok vo výške 284 eur.

28. Z uvedeného je tak zrejmé, že zo súdneho spisu okresného súdu vyplýva skutočnosť, že sťažovateľka za podané odvolanie zaplatila súdny poplatok, a tak mal okresný súd *ex offio* túto náhradu priznať. Pokiaľ strana v priebehu sporu ešte neuplatnila svoje trovy alebo ich nepreukázala, pri určení ich výšky, súd prihliada len na údaje mu známe z konania (pozri tiež II. ÚS 563/2020, bod 39 *in fine*).

29. Na základe uvedených úvah ústavný súd dospel k záveru, že namietaným uznesením okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Vychádzajúc z porušenia označeného práva sťažovateľky namietaným uznesením, ústavný

súd namietané uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

V.

30. Sťažovateľka má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti, replika) v sume trikrát po 208,67 eur, režijný paušál v sume trikrát po 12,52 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 663,57 eur.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2023

Robert Šorl
predseda senátu